

О.О. Шерстюк,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри анатомії людини
Г.Ф. Дейнега,
кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії людини
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

КРЕДИТНО - МОДУЛЬНА СИСТЕМА В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

Основним завданням кожного вищого навчального закладу і медичного в першу чергу є досягнення максимального розвитку здібностей та можливостей усіх студентів. У нинішньому етапі модернізації вищої освіти України найважливішим завданням є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищому державному навчальному закладі України „Українська медична стоматологічна академія” розпочалося з 1 вересня 2005 року для спеціальностей напряму підготовки „Медицина”. Положення про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу визначає порядок оцінювання знань студентів, розроблений з метою вдосконалення чинної в академії системи контролю якості знань студентів та адаптації її до загальноєвропейських вимог.

При розробленні „Положення” використані нормативні документи МОН і МОЗ України, досвід роботи академії впродовж 2005-2006 навчального року та матеріали обміну досвідом з Національним медичним університетом ім. О.О.Богомольця, як базового ВНЗ із координації робіт щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти.

Методичні матеріали положення визначають порядок проведення в академії педагогічного експерименту з упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу й неухильно виконуються викладачами і студентами – учасниками педагогічного експерименту.

Положення розкриває основні принципи організації поточного та підсумкового контролю знань студентів, методику визначення показників академічної успішності студентів у системі кредитів та спрямовано на реалізацію наступних завдань: підвищення мотивації студентів до активної роботи із систематизації знань і їх засвоєння впродовж навчального року; переорієнтації цілей студентів з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; проведення відкритого контролю знань, тобто ознайомлення студентів на початку вивчення дисципліни з контрольними завданнями та всіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання.

Перехід до нової системи організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи потребує від професорсько-викладацького

складу кафедри анатомії людини оволодіти новою системою психолого-педагогічних та методичних вмінь сучасними технологіями навчання й визначення кінцевої мети своєї дисципліни, виходячи із стандартів освіти відповідно до освітньо - кваліфікаційної характеристики та освітньо - професійної програми. Для цього треба вміти: структурувати навчальну програму з анатомії людини в модулях, змістових модулях; нормувати модульну структуру програми в залікових кредитах ECTS; будувати рейтингову шкалу оцінювання успішності студентів; конвертувати багатобальну рейтингову шкалу в шкалу оцінювання ECTS; визначати зміст та форми самостійної роботи студентів згідно зі специфікою дисципліни; визначати критерії діагностики успішності навчання.

Тому на кафедрі анатомії людини заздалегідь була проведена підготовка до організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи більше ніж 40 % викладачів пройшли навчання на ФІПК у місті Києві. На засіданнях кафедри неодноразово проводився тренінг щодо оцінювання навчальної діяльності студентів і конвертації оцінок у бали.

Для кращої підготовки медичних кадрів потрібно також використовувати комп'ютерний або письмовий тестовий контроль, який дозволяє охопити значно більший обсяг навчального матеріалу й чітко розмежувати знання студентів, підвищити об'єктивність оцінок, ніж усне опитування. Тестові завдання дозволяють порівняльно оцінити модулі за ступенем їх складності, тобто виділити легкі, середні та важкі для сприйняття студентами, а це важливо для вдосконалення навчального процесу. Цей метод дає можливість у подальшому підготувати студентів до складання ліцензійного іспиту „Крок-1”.

Але є також недоліки комп'ютерного тестового контролю: - неможливість формувати у студентів аналітичного мислення; вміння будувати аргументовану логічну відповідь, що потрібно у майбутній лікарській діяльності, а також оцінити ступінь оволодіння практичними навичками.

Тому оцінювання підсумкового модульного контролю доцільно розділити на три етапи: 1 – оцінювання ступеня оволодіння практичними навичками; 2 – тестовий контроль; 3 – усне опитування. На першому етапі студент на вологих анатомічних препаратах, муляжах демонструє частини органів, їх топографію, анатомічні утворення. Оцінювання кожного розділу має свою шкалу балів. Максимальна кількість балів дорівнює 80. Така система оцінювання студентів є універсальною, вона здатна виявити всі недоліки в підготовці до тієї чи іншої теми модуля, враховує практичне значення і складність засвоєння кожного модуля.

Для активації навчального процесу при вивченні предмета „Анатомія людини” дієвим виявляється залучення студентів до роботи студентського науково-дослідного гуртка кафедри.

По-перше, при підготовці доповідей, які студенти готують до виступу на засіданнях гуртка, вони більш поглиблено вивчають матеріал із досліджуваної теми, використовуючи велику кількість додаткової літератури, Інтернет, що значно розширює їх кругозір.

По-друге, здобувають практичні навички при роботі над виготовленням анатомічних препаратів.

Хочеться відмітити, що спостерігається підвищення зацікавленості до вивчення предмета у студентів, після того, як на засіданнях СЦДГ вони бачать роботи своїх однокурсників, слухають про хід, методику виготовлення препаратів, про їх наукову і навчальну цінність.

Окреме місце в роботі СЦДГ кафедри відводиться профорієнтації серед студентів. На засідання гуртка ми запрошували практикуючих лікарів різних спеціальностей, які розповідають про специфіку своєї роботи. Потрібно відмітити, що подібне спілкування припало по душі нашим студентам і значно вплинуло на їх ставлення до майбутньої професії. Несказанне враження залишилось після спілкування з пластичним хірургом С.О. Кийло, нашим випускником, який після змістовної розповіді про свою професійну діяльність підкреслив необхідність знання саме анатомії людини для різних лікарських спеціальностей.

Усе це сприяє тому, що студенти беруть активну участь у студентських наукових конференціях, які кожного року проводяться в академії. Наші студенти неодноразово займали призові місця на наукових конференціях і на Всеукраїнській олімпіаді з анатомії, яка проводилася у м. Сімферополі, й зайняли II та III місця.

У педагогічній практиці широко застосовуються ігрові методи навчання. Як – от: ділові ігри, рольові ігри ВНЗ практично з усіх спеціальностей, штабні ігри в армії тощо.

Такий „сухий” предмет, як анатомія людини також можливо „оживити” ігровим методом, наприклад, провести гру в слова. Ідея гри полягає в тому, що перший студент називає анатомічний термін, а другий студент підбирає термін на літеру, якою закінчується перше слово. Наприклад: cranium → mandibula → arx і т.п. З метою ускладнення задач рекомендується проводити гру за певною тематикою: кісткова система, череп, м'язова система, внутрішні органи тощо. Під час гри перевіряються знання студентів з анатомії, з певної теми, визначається загальний рівень розвитку, вносяться корективи у вимову терміна: правильність закінчення, наголос. Така гра може займати не більше, ніж 5 хв. навчального часу і повністю замінити фронтальне опитування. Такі заняття оживляють атмосферу в навчальній кімнаті, спонукають студентів повторити пройдений матеріал.

Окрім указанного методу, можливо використати й інші: складання кросвордів, рольові ігри, коли студент являється певним органом та де можна простежити взаємозв'язок між органами і системами, та ін. Вид

методу ігрового навчання повною мірою залежить від фантазії викладача та активної участі студентів.

Щорічно на стоматологічному факультеті між потоками курсу проводиться анатомічний „Брейн-ринг”. Студенти, які взяли активну участь у конференціях, у роботі гуртка, в проведенні „Брейн-рингу”, мають певні бонуси при складанні іспиту.

Які б методи навчання ми не застосовували, головне наше завдання формувати у студентів міцні, базові знання з анатомії, які студенти в повному обсязі зможуть використати на клінічних кафедрах і при написанні „Крок 1”.

Упровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес, як показала наша практика, дало такі позитивні результати:

- студенти практично не пропускають занять;
- більш старанно готуються до практичних занять, тому що всі опитуються на кожному занятті. Але виникають труднощі при опитуванні студентів, пов'язані з великою кількістю їх у групі.

При підготовці до підсумкового модульного контролю виникають труднощі з тиражуванням тестів і ситуаційних задач.

Таким чином, кредитномодульна система має як позитивні, так і негативні результати, тобто потребує вдосконалення.